

Desenvolupament de la
competència comunicativa

Oratòria

ÍNDEX

Decàleg del bon orador	4
Taller 1: Històries que atrapen	6
Taller 2: Or verd	18
Taller 3: Res no és el que sembla	30
Taller 4: Els dits també compten	42
Taller 5: Com neixen les bones idees?	54
Petits secrets	66

PRESENTACIÓ DEL PROJECTE

En aquest quadern presentem cinc tallers que ensenyen estratègies per parlar en públic. L'objectiu fonamental és ajudar a desenvolupar habilitats de comunicació i a adquirir competències per parlar davant els altres.

Cada taller té una estructura basada en un mètode molt pràctic. Això fa que aquesta activitat sigui pautada, dinàmica i eficaç. En cinc passos senzills, es plantegen diferents tasques que tenen com a objectiu afermar la seguretat i la confiança en el moment de parlar en públic. I, alhora, ensenyen a **estructurar el missatge** i a fer una exposició ordenada i clara, incorporant-hi elements que ajudin a millorar l'estil personal i a donar més esclat a la intervenció oral, ja sigui individual o en grup.

Cada pas va acompanyat d'un consell o suggeriment que forma part del «Decàleg del bon orador», i que l'alumnat ha d'incorporar en la seva exposició. Consells que, d'una manera natural i progres-

siva, cada persona anirà assimilant i adaptant a la seva manera individual d'expressar-se, i així crearà el seu estil propi.

El contingut dels tallers és molt variat i divers. La seva finalitat és que puguin ser útils a tots els professors que vulguin incorporar **la comunicació, l'expressió i la creació oral** a les seves aules. Així doncs, cadascun dels tallers que presentem es pot treballar, indistintament, a classe de Català, Coneixement del Medi, Matemàtiques, etc., ja que el seu contingut aborda, no coneixements *stricto sensu*, sinó habilitats de comunicació.

Els temes triats obeeixen a un criteri de pluralitat didàctica. En cadascun és possible treballar temes transversals que poden suscitar debats molt interessants i enriquidors. Tal com estan plantejats els tallers, aquest quadern ofereix un valuós mètode d'innovació a l'aula, la dinàmica del qual beneficia tant l'alumnat com el professorat.

ESTRUCTURA DELS TALLERS

ESTRUCTURA DELS TALLERS

1

OBSERVA I DESCRIU. Llegeix

És el pas previ a qualsevol altra activitat. Les preguntes que s'hi formulen prenen com a referència la imatge que es mostra i després, prenen de referència un petit text. És un bon exercici que ensenya a observar, a reflexionar i a interpretar. És el preàmbul a descriure alguna cosa utilitzant tres paraules.

2

ARGUMENTA

Amb l'ajuda d'un petit text informatiu sobre la imatge que s'ha observat, o a partir d'una altra imatge, caldrà argumentar el per què sobre unes qüestions determinades. Aquesta activitat ajuda a la comprensió lectora, i sobretot a expressar el que un llegeix, comprèn i sap. En definitiva, aquí ens proposem acabar amb aquella frase sentida tantes vegades: «jo ho sé, però no sé com explicar-ho...».

3

ORDENA

A partir d'unes imatges desordenades, aquesta activitat demana posar-les en ordre tenint en compte el que s'ha après a les pàgines anteriors. A la comprensió lectora, s'hi uneix la comprensió visual. L'exercici no consisteix només a ordenar imatges, sinó a posar-hi títol i explicar de forma oral el que representa cadascuna, i, per tant, a **estructurar un missatge**.

L'oratòria ens recorda que importa **el que** diem. Importa, i molt, **com** ho diem. I dir-ho bé **davant d'un públic** que escolta ens permet formar part de l'apassionant món de la comunicació.

4

UNIU I CONSTRUÏU. Activitats

Convida a relacionar tot el que s'ha fet en els passos anteriors però en petit grup, i a construir una història d'una manera ordenada i clara pensant sempre en el públic que els escoltarà. Per a això, no n'hi ha prou a construir una bona història. És fonamental saber-la explicar.

5

INVENTA'T LA TEVA HISTÒRIA

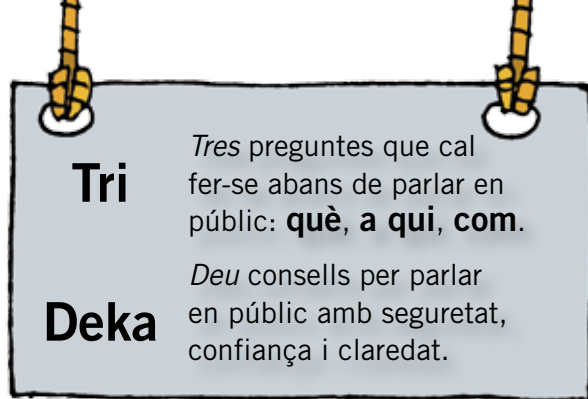
Es parteix d'una breu explicació sobre COM EXPLICAR HISTÒRIES i, a continuació, i en quasi tots els tallers es practica amb el DEKADODEKA: Observant 10 imatges, individualment l'alumne haurà d'explicar una història. Per a cadascuna disposa de 12 segons, la qual cosa fa un total de 2 minuts. Aquesta activitat ajuda a desenvolupar l'agilitat mental i l'espontaneïtat necessàries per parlar en públic. Quan escrivim, tenim temps per pensar el que volem explicar. Però quan parlem en públic, el temps determina la nostra forma de comunicar.

DECÀLEG DEL BON ORADOR

EL QUE NO HAS DE FER QUAN PARLIS EN PÚBLIC

- 1 **Donar l'esquena.** Si uses un suport gràfic de tipus PowerPoint, evita girar-te d'esquena i perdre el contacte visual amb el públic.
- 2 **Jugar amb les mans.** Dificultaràs que et pugin atenció si mous constantment un bolígraf o un llapis. Deixa el bolígraf sobre la taula, per evitar que et caigui a terra i que això produeixi una reacció poc convenient en el públic.
- 3 **Creuar els peus.** Evita quedar-te clavats al mateix lloc, perquè això treu vida a la teva història i reflecteix inseguretat.
- 4 **Parlar mirant al sostre,** i tampoc a terra. Reflecteix inseguretat.
- 5 **Fer cirurgia.** Evita començar seccionant la teva història en parts o explicant quants apartats té. Això avorreix i aporta molt poc. Procura parlar de manera que quedi ben clar l'ordre de la teva història. Quantes parts té, ho aniràs explicant de forma progressiva.
- 6 **Utilitzar coixins lingüístics.** Bé..., val?, o sigui... daixonses... eh..., mmm..., treuen viva a l'exposició.
- 7 **Evita dir «No».** Parla sempre en positiu, mai en negatiu. Si és necessari dir «No», que sigui per un motiu justificat.
- 8 **Mirar només una persona.** Tothom s'ha de sentir part de la teva història, i ningú n'ha de quedar exclòs. Per molt lluny que estigui situat.
- 9 **Llegir.** Pots tenir una petita fitxa, per si et cal recordar alguna dada.
- 10 **Abusar del text.** Si utilitzes un PowerPoint, que sigui per mostrar imatges, o un índex, o paraules clau com a referència i suport a la teva exposició.

Tri

Tres preguntes que cal fer-se abans de parlar en públic: **què, a qui, com.**

Deka

Deu consells per parlar en públic amb seguretat, confiança i claredat.

CONSELLS PER A UNA BONA ORATÒRIA

- 1 **Què** explicaràs. Tingues-ho ben clar abans de començar a parlar.
- 2 **A qui.** Si és a l'aula i ja et coneixen, mostra't natural i cordial.
- 3 **Com.** No totes les històries, discursos i exposicions s'expliquen de la mateixa manera ni amb el mateix registre. Depenent de quin sigui el tema i el públic, utilitzaràs un to més seriós o més informal.
- 4 **Mirar als ulls**, la millor manera de connectar amb el teu públic.
- 5 **Pausa.** Observa a tothom de forma panoràmica. Fes una pausa, i comença a parlar.
- 6 **Començament original.** Començar bé és fonamental per atrapar l'atenció del públic. Pensa en com t'agradaria a tu que t'expliquessin una història o alguna cosa que no saps. Si la primera frase et sona a alguna cosa ja coneguda, pot ser que no hi paris gaire atenció. Com a orador, posa't tu en el lloc del públic; així comprendràs que el que no t'agradaria a tu tampoc no els agradarà a ells.
- 7 **Alt i clar.** Parla en veu alta, perquè et sentin bé les persones que són a prop i les que són lluny. No hi ha res que molesti més al públic que no sentir-hi bé, ja sigui a causa de la distància o perquè l'orador parla molt fluixet.
- 8 **Variar el to de veu.** Igual que cantem variant la melodia, també convé parlar variant el to de veu. Alça la veu quan pronunciïs una paraula que vulguis destacar o important. Formula alguna pregunta, això manté en tensió l'atenció del públic.
- 9 **Mou les mans i els peus.** Les mans també parlen, però que no parlin massa. I camina de tant en tant, no et quedis sempre al mateix lloc. Que el teu moviment sigui natural. Parlar en públic no és estar com un estaquírot, sinó transmetre emocions.
- 10 **Tres.** Recorda sempre el nombre 3. Perquè la teva exposició sigui brillant i eficaç, pensa en tres paraules que donaran estructura a la teva història. El nombre tres queda sempre gravat en la ment de qui escolta. Si aconsegueixes que al final el teu públic recordi tres paraules importants, hauràs fet una exposició brillant, clara i eficaç. Tres. El nombre perfecte.

1

Històries que atrapen

Diego Velázquez. *Les filadores*

L'aranya ha servit d'inspiració a molts artistes; la capacitat que té l'aranya d'atrapar a la seva xarxa permet un joc visual de gran riquesa. En el cinema, la imatge més coneguda és la de Spiderman, heroi que teixeix els seus fils per atrapar els dolents i salvar el món.

*En pintura, l'obra més coneguda inspirada en el mite d'Aracne és aquest quadre de Velázquez titulat *Les filadores*, que evoca la feina pacient de les dones filant llana. Com a metàfora, teixir llana equival a «atrapar» qui no es deixa convèncer fàcilment.*

OBSERVA I DESCRIU

- Què veus en aquestes imatges?
- Què tenen en comú?

**MIRA EL PÚBLIC
I DESPRÉS COMENÇA
A PARLAR.**

LLEGEIX

Les aranyes són presents en la mitologia de totes les cultures. L'aranya simbolitza la vida, per la seva capacitat de teixir una tela a partir d'ella mateixa. I també simbolitza la mort, per la seva capacitat destructiva; l'aranya teixeix una xarxa aparentment inofensiva, però capaç d'atrapar els insectes amb els quals s'alimenta.

En la mitologia grega, l'aranya ens porta fins al mite d'Aracne. La jove Aracne era filla d'un famós tintorer, i des de petita va aprendre a teixir preciosos tapissos amb fils tenyits de púrpura. Un dia, presumint de ser la millor teixidora de tapissos, es va atrevir a dir que podria competir amb Atena, deessa de les arts.

Atena acceptà el repte, i aviat comprovà que Aracne havia teixit un tapís més bonic que el seu. Però Aracne no en tenia prou amb el reconeixement d'Atena, i va continuar presumint davant de tothom de ser la millor. Atena es va molestar per la seva supèrbia, i va convertir Aracne en una aranya. La va condemnar a penjar del fil que ella mateixa teixiria dia rere dia.

1 Fixa't en el text i respon:

- Què en penses, del repte entre la deessa i Aracne? Tu hauries gosat?
- Per què s'enfada tant la deessa?
- Per què creus que s'ha utilitzat el personatge de *Spiderman* com a protagonista d'una pel·lícula d'acció? Què penses que representa *Spiderman*?
- Coneixes altres personatges de cinema similars? Quins, i en què s'assemblen a *Spiderman*? Quina història humana hi ha darrere d'aquests personatges?

2 Elabora una llista de paraules que t'ajudin a recordar el que acabes de llegir. Procura anotar les dades importants.

_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____

3 Exposar oralment aquest text només mirant les paraules anteriors.

La teranyina és com una obra d'art, fruit d'una tasca lenta i pacient. Igual que una bona conversa, lenta i assossegada, on les paraules formen una bonica xarxa.

La tècnica de la conversa rep el nom de dialèctica, i és que saber mantenir una conversa és tan important com crear una obra d'art.

Així ho van saber veure els antics filòsofs i pintors. Heus aquí una mostra de com es compara una teranyina amb la dialèctica. Veiem a la imatge una dona ordenant les paraules en la seva conversa tal com faria una aranya amb els seus fils teixits pacientment.

- 4** Has vist mai una pel·lícula que t'hagi atrapat des del començament fins al final? A què atribueixes la seva força: a la imatge, a la paraula, a l'acció, a la intriga, a tot plegat? Creus que aquesta mateixa pel·lícula, si hagués estat muda, hauria atrapat igualment la teva atenció?

**Els mites són
metàfores de les
actituds humanes.**

- 5** Quina importància tenen per a tu els diàlegs i les converses en una pel·lícula? Anomena la pel·lícula que t'hagi impressionat més últimament, i explica el perquè.

- 6** Què creus que representa el mite d'Aracne, i quina conducta hi queda condemnada?

**QUAN PRONUNCIÏS
PARAULES IMPORTANTS,
MIRA EL PÚBLIC ALS
ULLS, FES UNA PAUSA
I CONTINUA.**

ORDENA

- 7** Llegeix els peus de fotografia i **numera** aquestes imatges de manera que narrin tot el que has llegit sobre l'aranya i el mite d'Aracne.

Teixint la teranyina.

Atena, deessa de les arts.

Transformant-se.

Teixint fils.

Filant paraules com en una xarxa.

Teixint una preciosa obra.

8 Formeu grups de treball i, entre tots, elaboreu una història a partir d'aquesta frase:

«Una persona superba sempre és difícil d'acontentar, perquè sempre espera molt més dels altres.»

RICHARD BAXTER

Supèrbia:

Excessiva estima de si mateix amb menyspreu dels altres.

Utilitzeu tres d'aquestes paraules com a base de la vostra història. Us podeu inventar un personatge, o recrear una situació que hagueu viscut personalment o algú del vostre entorn.

supèrbia

orgull

ajuda

confiança

solidaritat

equip

superioritat

companyonia

egoisme

generositat

comprensió

elogi

Les paraules tenen significats diferents depenent del context en què s'utilitzen. Per exemple, la paraula orgull pot ser positiva si diem que estem orgullosos d'algú, però pot ser negativa si diem que ens mana el propi orgull. Aquestes paraules han de ser utilitzades en un context coherent amb el mite d'Aracne.

Recordeu que en les relacions humanes un elogi és sempre molt benvingut, però l'exigència contínua d'elogis es converteix en quelcom molt negatiu.

COMENÇA L'EXPOSICIÓ AMB UNA FRASE SORPRENENT. LA PRIMERA PARAULA DONARÀ SENTIT A TOTA LA HISTÒRIA.

ET PREGUNTA QUÈ HAS TRET A L'EXAMEN...

NOMÉS QUAN SAP QUE HA TRET MILLOR NOTA QUE TU.

- 9** Com puc aconseguir explicar el mite d'Aracne perquè sigui interessant per a qui m'escolta? Què puc aportar a l'explicació d'aquest mite per tal que resulti sorprenent per al públic? Quin fet real puc explicar per mostrar que, molts cops, els mites representen conductes humanes?

- 10** Quins recursos visuals puc utilitzar per donar més força a la meva història? Té cap sentit recórrer a pel·lícules d'acció? Quina pel·lícula em pot ajudar?

- 11** Puc centrar la meva història en un moment concret o en un fet determinat del personatge?

PER SER
REALMENT GRAN,
CAL ESTAR AMB LA GENT;
NO PER SOBRE D'ELLA.

MONTESQUIEU

- 12** Comenta aquesta frase cèlebre.

Com explicar històries

Des de sempre, els nens han crescut escoltant contes i llegendes. Deia Plató (un filòsof de l'antiga Grècia) que les mentides ajuden a educar els nens. Aquesta frase no significa el que sembla a primera vista. I és que antigament la paraula *mentida* tenia un significat diferent al que té avui dia. Saps per què?

Mentida en grec es deia *mythos*; d'aquí ve la paraula *mite*, 'llegenda', una història que no és real.

Per a nosaltres, un mite és una llegenda, un conte que narra històries de déus i d'herois. Però en grec, aquesta mateixa paraula *mythos* significava 'conte', i també 'mentida'. Per això, en català, *mitomania* és el fet de dir mentides contínuament, de vegades, sense ser-ne conscient.

És important saber que en les diferents llengües hi ha paraules semblants que adopten significats diferents; amb això evitem cometre errors que produeixin confusió.

No esperis sempre elogis dels altres. També tu elogia qui tinguis a prop. L'elogi és un reconeixement que tots necessitem algun cop.

Pots explicar una història amb tots els ingredients que et permet la mitologia. Pots barrejar fets reals amb fets ficticis, imaginaris i inventats. Si vols explicar una història sobre una conducta tan horrible com la supèrbia, més val que t'inventis els noms i no relacionis ningú real amb la teva història.

Els mites ens ajuden a entendre comportaments humans. A la teva història pots recrear el que el mite d'Aracne ensenya sobre conductes superbes i vanitoses.

INVENTA'T LA TEVA HISTÒRIA

DekaDodeka

- 13** Què són, en realitat, els mites? Per què són tan presents en les arts i en els contes?
Inventa't una història partint d'aquestes imatges que duri només 2 minuts.

Títol: _____

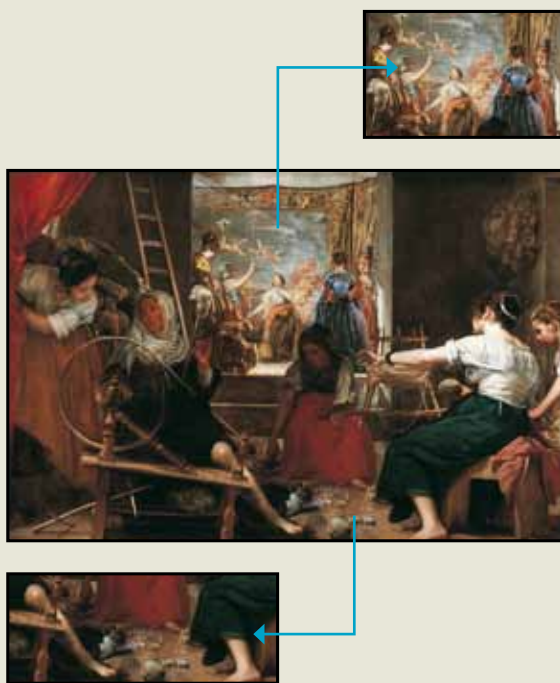

Atrapem històries

Una bona història és aquella que aconsegueix arribar al cor. Sigui per les qualitats del seu protagonista, sigui pels conflictes que haurà de resoldre, o sigui per les emocions que desperta, una bona història ha de «tocar» la sensibilitat del lector o de l'espectador. Mentre tingui aventures, mites, records, o qualsevol altre recurs que el seu creador sigui capaç d'elaborar, no cal que una història sigui veritat. Ha de ser una bona història i prou. Per això és important que els oients sentin que en formen part.

Aquest quadre pintat per Velázquez (segle XVII) representa dues escenes molt diferents que, alhora, es complementen l'una a l'altra. És com un quadre dins d'un altre.

En primer pla, veiem unes dones filant llana. Per això aquest quadre es coneix amb el títol de *Les filadores*. En segon pla, al fons, la representació del mite d'Aracne. Dues dones, Atena i Aracne, s'enfronten per endur-se el premi al millor tapís. Les dues escenes es complementen d'una manera curiosa. En primer pla, observem una bola de llana, que és la matèria amb què s'elabora el tapís que apareix al fons. És a dir, Velázquez fa una reflexió sobre la naturalesa de l'art: que la matèria es pot convertir en obra artística. Crida l'atenció la postura de les dones, que semblen tenir vida pròpia. Fa la sensació que es mouen i parlen, en un àmbit domèstic i familiar.

atrapar

història

proesa

Spiderman, al contrari, es mou en un àmbit urbà. S'afanya a ajudar els humans per deslliurar-los dels enemics de la metròpoli. Les dues històries no tenen res en comú, a banda de la seva capacitat d'atrapar el lector i l'espectador. En ambdues hi ha un poder de seducció, propi de les grans històries universals. Aracne, pel seu atreviment d'enfrontar-se a una deessa. Spiderman, per la seva valentia i generositat envers els humans.

Calaix de sastre

Com neixen els herois...

Podríem dir que els herois neixen de la necessitat que sentim els humans de desitjar l'existència d'una entitat superior que ens protegeixi del mal. En el cas de l'Spiderman, el superheroï se sent obligat a mantenir l'ordre a la ciutat. Al mateix temps, se sent culpable per no haver aconseguit salvar la vida del seu oncle.

Quelcom de semblant passa amb en Batman, en Superman i en Harry Potter.

Què tenen en comú tots ells? La desgraciada pèrdua dels seus pares, que els fa hereus d'un destí la prioritat del qual és ajudar les persones bones.

Aquesta característica procedeix de la cultura religiosa i mitològica: Moisès, Ròmul i Rem van ser trobats a la deriva en un riu, i salvats per la família que els va acollir.

Tal com hem dit: una bona història és aquella que conté els ingredients necessaris per emocionar i arribar al cor. Una bona història no cal que sigui lògica o racional. Què hi ha de racional en un home que es converteix en aranya i grimpa pels gratacels?

Originalitat: heus aquí el millor ingredient per crear una història imaginària.

Curiositats lingüístiques

La paraula **supèrbia** té dues accepcions diferents, depenent del context en què s'utilitzi. La seva etimologia és *superbus*, que significa 'algú que està per sobre dels altres, normalment amb actitud poc solidària'.

Però també significa 'excel·lent i meravellós'. Per exemple: «La pel·lícula m'ha semblat superba», «El sopar era superb»...

Tanmateix, quan ens referim al significat negatiu, l'adjectiu és diferent. Per exemple: «Un home superbiós», «Una ministra superbiosa»...

Rúbrica d'autoavaluació

■ Puntua't amb l'ajut d'aquesta taula:

Indicadors	BÀSIC (1 punt)	AVANÇAT (2 punts)	EXCEL·LENT (3 punts)	Puntuació (màxim 3 punts)
MIRAR AL PÚBLIC I PARLAR	He mirat al públic, però no em feien cas. Després, he començat a parlar.	He mirat al públic i he atret l'atenció d'uns quants oients. Després, he començat a parlar.	He mirat al públic i he atret l'atenció de tothom. Després, he començat a parlar.	
PAUSES DESPRÉS DE PARAULES IMPORTANTS	En dir paraules importants, he mirat al públic, he fet una pausa i s'han posat a parlar.	En dir paraules importants, he mirat al públic, he fet una pausa i he continuat.	En dir paraules importants, he mirat al públic, he fet una pausa i he continuat. El públic estava molt atent.	
NO DONAR L'ESQUENA AL PÚBLIC	He donat l'esquena al públic un instant i ho he corregit de seguida.	No he donat l'esquena al públic.	No he donat l'esquena al públic i tenia una bona postura.	
COMENÇAR AMB UNA FRASE SORPRENENT	He començat amb una frase sorprenent, però no l'han entesa.	He començat amb una frase sorprenent i l'han entesa.	He començat amb una frase sorprenent i he atret l'atenció del públic.	

Clau d'interpretació:

1 a 4: Podria millorar

5 a 8: Nivell satisfactori

9 a 12: He assolit un bon nivell

Qualificació global:

La teva audiència opina

■ **Escriu l'opinió dels teus companys:**

a. He mirat al públic i he atret l'atenció de tothom? Després he començat a parlar?

b. En dir paraules importants, he mirat al públic, he fet una pausa i he continuat?
El públic estava molt atent?

c. He donat l'esquena al públic? Tenia una bona postura?

d. He començat amb una frase sorprenent? He atret l'atenció del públic amb aquesta frase?

